

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

Stanowisko

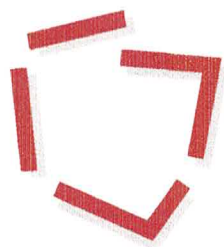
Konwentu Powiatów Województwa Pomorskiego w sprawie kontroli dotacji przyznawanych szkołom niepublicznym

Gdańsk, 4.11.2024

W polskim systemie oświaty zadania oświatowe stanowią zadania własne jednostek samorządu terytorialnego, do nich należy przyznawanie dotacji szkołom niepublicznym zgodnie z art. 26 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 754 ze zm.) Wysokość przyznawanych dotacji zależy m. in. od liczby uczniów uczęszczających na zajęcia i frekwencją na zajęciach, w związku z tym, że liczba uczniów może ulegać zmianie w trakcie roku, a także zarejestrowani uczniowie mogą na te zajęcia nie uczęszczać niezbędne jest dokonanie kontroli w tych jednostkach.

W obecnym stanie prawnym na podstawie art. 36 ust. 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, prawo kontroli prawidłowości pobrania i wykorzystania dotacji przysługuje organowi dotującemu – właściwej jednostce samorządu terytorialnego. W ramach prowadzonej kontroli, zgodnie z art. 36 ust. 2 wyżej wskazanej ustawy organ ma prawo do wstępu do szkół, wglądu do prowadzonej przez nie dokumentacji organizacyjnej, finansowej i dokumentacji przebiegu nauczania w związku z przekazaną dotacją oraz wglądu do listy obecności uczniów.

Wyżej opisana regulacja w praktyce dostarcza licznych problemów. W pierwszej kolejności, organ ma zasadniczo niewielki katalog uprawnień kontrolnych. W obecnym stanie przeprowadzenie kontroli wymaga oddelegowania pracownika urzędu do danej szkoły, ponieważ wgląd do dokumentów możliwy jest jedynie w placówce szkolnej. Organ w zakresie kontroli nie ma prawa do żądania przedłożenia dokumentów potwierdzonych za zgodność z oryginałem, które następnie mogłyby być przeanalizowane we właściwym urzędzie. Organ uzależniony jest od godzin pracy szkoły, a także niejednokrotnie jest

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

zmuszony oddelegowywać pracowników poza standardowymi godzinami pracy urzędu do placówek szkolnych. Przeprowadzanie kontroli w szkołach i niemożność żądania określonych dokumentów przekłada się na nieefektywność kontroli oraz trudności w jej prowadzeniu.

Jako drugi problem występujący w trakcie kontroli wskazać trzeba, że podmioty prowadzące szkoły niepubliczne, mogą nie ujmować dotacji i kosztów sfinansowanych dotacją w księdze przychodów i rozchodów. Umożliwia to art. 21 ust.1 pkt 129 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 226 ze zm.), na podstawie którego dotacja jest nieopodatkowana oraz art. 23 ust.1 pkt 56 tejże ustawy zgodnie z którym wydatki sfinansowane z nieopodatkowanej dotacji nie mogą zostać zaliczone do kosztów uzyskania przychodów. Taka sytuacja prowadzi niejednokrotnie do nadużyć podatkowych (zanizania podatków), jak również do nieprawidłowości w rozliczeniach dotacji. Osoba prowadząca niepubliczną placówkę, może bez żadnych konsekwencji ująć w księdze koszty sfinansowane dotacją i ponownie wykazać jako sfinansowane z innych dochodów m.in. z odpłatności uczniów. Pracownicy urzędów prowadzący kontrolę z ramienia organu dotującego, często nie posiadają doświadczenia w zakresie kontroli dokumentów podatkowych, dodatkowo wgląd do tych dokumentów mają jedynie w placówce szkolnej, co sprawia, że muszą działać pod presją czasu i nie mogą dokonać wnikliwej kontroli. Obecna regulacja nie spełnia swojej roli, zdaje się, że proces kontroli prawidłowości pobrania i wykorzystania dotacji mógłby wyglądać sprawniej, gdyby został przekazany do kompetencji innego podmiotu niż organ dotujący. W ocenie samorządu powiatu, podmiotem właściwym w tym zakresie byłaby Krajowa Administracja Skarbowa. Obecnie obowiązujące przepisy ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 615 ze zm.) przyznają temu podmiotowi szeroki katalog uprawnień kontrolnych oraz uprawnień w zakresie audytu. W tym miejscu zaznaczyć trzeba, że audyt jest pojęciem szerszym niż kontrola, zatem już z samej definicji Krajowa Administracja Skarbowa miałaby większe możliwości w zakresie weryfikacji prawidłowości udzielania i wykorzystania dotacji. Ponadto Krajowa Administracja Skarbowa jest podmiotem nieuczestniczącym w procesie udzielania dotacji, a zatem byłaby podmiotem w pełni obiektywnym i niezależnym w zakresie kontroli lub ewentualnego audytu. Ostatnim wątkiem, jaki należy poruszyć jest kwestia zbyt szerokiego przyznawania uprawnień do prowadzenia szkół. Kontrola podmiotu, który ubiega się o wydanie zezwolenia na prowadzenie szkoły powinna odbywać się już na etapie złożenia wniosku. Zgodnie z art. 88 ust. 4 pkt 1 ustawy prawo oświatowe, założenie szkoły lub placówki publicznej przez osobę prawną, inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną wymaga zezwolenia właściwego organu

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

jednostki samorządu terytorialnego, której zadaniem jest prowadzenie szkół lub placówek publicznych odpowiednio danego typu lub rodzaju, wydanego po uzyskaniu pozytywnej opinii kuratora oświaty. W ocenie samorządu powiatu, kurator oświaty, wydając opinię winien skontrolować wiarygodność i rzetelność podmiotu ubiegającego się o założenie szkoły. Przede wszystkim winien dokonać sprawdzenia, czy dany podmiot widnieje w rejestrach jako zadłużony lub czy prowadzi, bądź prowadził wcześniej działalność, która mogła by rzutować na ewentualne rozliczenia dotacji w przyszłości. Dokonanie takiej wstępnej, wnikliwej kontroli przyczyniłoby się do przyznania uprawnienia do prowadzenia szkoły tylko tym podmiotom, które zapewnią jej rzetelne prowadzenie. Takie rozwiązanie mogłoby zapobiegać przyszłym problemom z rozliczaniem dotacji, a przynajmniej zmniejszyć ich ilość. Wobec powyższego rozwiązaniem praktycznych problemów kontroli dotacji dla szkół niepublicznych byłoby przekazanie tych uprawnień kontrolnych Krajowej Administracji Skarbowej.

PRZEWODNICZĄCY
KONWENTU POWIATÓW
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Marek Szczepański